

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrst a Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knjižna ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave; Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE; Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Po češkoslovaškem pristanku:

Položaj v Evropi še vedno do skrajnosti napet

Nove zahteve iz Berlina, Budimpešte in Varšave — Pred odločitvami v Godesbergu — Na češkoslovaškem občudovanja vreden red in stoletni mir — Prebušenje vesti v Angliji in Franciji

Praga, 22. sept. br. Noč od torka na sredo je postala usodna za vso sedanjo politiko demokratičnih velesil. Še prav do zadnjega trenutka je Francija češkoslovaški zagotavljala vso svojo pomoč. Vsa češkoslovaška politika se je opirala na zaveznitvo Francije in v zadnjih letih tudi Rusije. Preobrat v politiki demokratičnih velesil je deloval toliko bolj porazno. Pod pritiskom ultimativno predloženega angleškega načrta, oboroženih sil, ki so se malone okrog in okrog češkoslovaške države koncentrirale na njenih mejah, je češkoslovaška vlada včeraj popoldne definitivno sprejela po Angliji predložene nemške zahteve, pristala na okrnitev češkoslovaške in se odrekla starodavnim naravnim mejam.

Neprestane intervencije francoskega in angleškega veleposlanika, nejasne in negotove izjave sovjetskega poslanika so pripravile češkoslovaško vlado do umika. Včeraj popoldne ob 5. je izročil zunanji minister dr. Krofta diplomatskima zastopnikoma obeh zapadnih velesil noto, v kateri je vlada v celoti pristala na načrt, ki so ga angleški in francoski državniki preteklo nedeljo pripravili v Londonu, ne da bi prej vprašali za njeno mnenje.

V posebnem proglasu je češkoslovaška vlada snoti pred konsterminirano češkoslovaško javnostjo utemeljila ta svoj usodni korak. Državi, ki so jo zapustile vse velesile in ob katere mejah

je 30 divizij čakalo le še na povelje za prodiranje v deželo, ni preostalo drugega, ko da doprinese tako žrtev za ohranitev evropskega mira.

In vendar se položaj tudi po tej izsiljeni kapitulaciji češkoslovaške vlade še ni uredil. Po nemškem zgledu sta pričeli postavljati svoje zahteve tudi Madžarska in Poljska. Že predvčerajšnjim sta Imredy in Kanya pridobila Hitlerja za svoje načrte, snoti pa je poljska vlada poslala v Prago, Pariz in London svojo posebno noto, v kateri zahteva odstop Tešina.

Hitler se danes popoldne ponovno sestane s Chamberlainom. V Godesbergu bosta napravila bilanco svoje akcije. Vse kaže, da se razgovori ne bodo omejili le na formalno ureditev sudetsko-nemškega problema na osnovi izsiljenega pristanka češkoslovaške vlade na načrt, ki določa, da bo pripadlo Nemčiji ono obrobno ozemlje, na katerem je preko 50% nemškega prebivalstva, pri čemer naj se izmenja prebivalstvo nemške in češkoslovaške narodnosti. Po vestih iz Berlina bo Hitler danes nastopil tudi kot zagovornik zahtev Poljske in Madžarske, a hkratu bo načel tudi še vprašanje kolonij in zahteval predvsem Kamerun in Togo.

Tako je nastala neposredna nevarnost, da se bo evropska kriza že v najbližjih dneh razrasla še bolj in se znova zaostila.

valj tudi ministri vojnih resorov in šef angleškega generalnega štaba Gord. Razpravljali so o ukrepih vojaške pripravljenosti. Vojaški šefi so bili pozvani v zvezi z odgovorom prške vlade. Kakor je znano, je češkoslovaška zahtevala obveze od Francije in Anglije, če bi kljub sprejetju načrta bila napadena.

Koncentracija angleškega brodomorja ob Sredozemskem morju

London, 22. sept. br. Preteklo noč sta nepričakovano pripluli v angleško vojno luko Portsmouth dve veliki ameriški križarki. Poveljstvo obeh vojnih ladij je sporočilo oblastem, da bosta ladji ostali v Evropi za nedoločen čas.

Praški listi

PRAGA, 22. sept. e. Današnji »Venkov«, glasilo ministrskega predsednika dr. Hodže, piše: Češkoslovaški narod je šel v svoji zgodovini skozi faze težkega življenja. Toda ta narod nikoli ni izgubil svoje časti. Mi smo bili in bomo. Vedno smo verovali vase, morali smo pa verovati tudi svojim velikim zaveznikom. Verovati smo morali pogodbam in obveznostim. Marsikdo med nami bi rad žrtvoval svoje življenje, če bi ne bilo treba ugotoviti, da smo izdani in zapušteni. Mi bomo to ponižanje prenesli. Privržani smo se mu v zgodovini našega narodnega življenja, toda onesčasenja naroda bi ne mogli preživeti. »Lidove Noviny« objavljajo poziv pisatelja Karla Čapka, ki se obrača na prebivalstvo z besedami: Ne verujte v zlo, čeprav vse kaže, da elavi trenutno zmago. Verujte, da bomo doživeli, da se bo enkrat za vselej porušil Babilon neresnice in sile. Kolo zgodovine se ne more ustaviti, a vse človeštvo ne bo podivjalo, niti ne izgubilo zdrave pameti. Ta bitka bo dobojevana morda kmalu, morda pa šele čez nekaj časa. Toda naš položaj je in bo vedno ostal jasen in trden.

»Česke Slovo« opozarja na to, da so do sledi mirovne pogodbe rušili drugi; če pa prevzamemo njihovo vlogo, sami tvorci teh pogodb, tedaj izpodkopavajo temelji svoje lastne moči, svojega lastnega položaja. Češkoslovaški narod se dobro zaveda vseh posledic sklepov, ki jih je morala njegova vlada storiti. Toda če še veljajo na svetu zakoni časti, pravice in poštenja, verujemo, da nismo osamljeni, če pa ne veljajo, bomo videli kakšne bodo posledice tega tako za nas kakor za ves svet.

Položaj v Pragi

Praga, 22. sept. e. Usodni dogodki zadnjih dni so globoko odjeknili tudi na praških ulicah. Po ulicah stoji množice slovesnih Pražanov, ki so za zdaj silno razburjeni. Živahno debatirajo o neprilicah, ki jih pravi razvoj dogodkov. Pred uredništvom praških listov stoji ogromna množica ljudi, ki se za posebne izjave listov kar trgajo.

Velik je tudi naval na tuje liste. Češki listi zaradi začasnih uvedene cenzure ne morejo pridobivati podrobnih poročil o usodnih dogodkih, segajo ljudje po tujih listih, da bi iz njih zvedeli za usodo Češkoslovaške. Zadnje dni je prišlo v Prago mnogo tегunecv iz obmejnih krajev. S kulicami in otročki na rokah so odhajali na isti sokolski stadion, kjer se je nedavno tako lepo pokazala moč in sloga naroda v velikanskih manifestacijah. Zda je pa postal ta stadion s svojimi garderobami in tribunami zasilno pribežališče beguncev. Tudi konzulati tujih držav so polni tujcev, ki ne vedo, kaj jim prinese jutrišnji dan, pa se bodočim tem prej vrniti v svoje države.

Po lepkih opozarjanj oblasti meščanstvo, kje so zakloni za primer letalskega napada. Oblasti opozarjajo prebivalstvo, da so najboljša zavetišča v kinematografih, ki jih ima Praga nad 100. Zato so pred vsakim kinom postavljene žolte puščice z napisom »Pot v najbližji zaklon«.

Francoski levičarji proti vladi

Socialistična parlamentarna frakcija obsodila zunanjo politiko vlade — Daladierova vlada pred padcem

Pariz, 22. sept. e. Po snotnji seji socialistične parlamentarne skupine je bil izdan komunike, v katerem poudarjajo med drugim: V skrbah za vzdrževanje stalnega in trajnega mira, ki mora sleteti edino na kolektivni varnosti na spoštovanju neodvisnosti držav in na prostovoljnem izpolnjevanju skupnih zvez in na skupnosti narodov, ki so določeni, da solidarno zahtevajo pravično rešitev sporov, ki prete Evropi, poudarjamo, da bi odločnost francoske in angleške vlade zbrala okrog sebe svobodne narode, dotim je baš njuna slabost poleg groženj drugih s silo to onemogočila. Zato se socialnopolitična skupina ne more solidarizirati z diplomatsko akcijo, ki je dosegla, da so neke države majhnemu narodu vsilile svoje zahteve in ogrozile njeno neodvisnost. Zaradi tega se Francija osamljuje, a s tem tudi pospešuje obče oboroževanje in povečuje nevarnost vojne. Komunike še dodaja, da so razni govorniki, ki predstavljajo razne frakcije socialistične stranke, poudarjali da mora imeti sedanja Francija v teh težkih časih močno in stabilno vlado.

Komunike socialistične skupine je izval veliko razburjenje v vseh političnih krogih. Slišno sodijo, da je Daladier zaradi svoje politike izgubil okrog 160 socialističnih poslancev, katerim se bo najbrž pridružilo še okrog 72 komunističnih poslancev. Glede na to Daladier najbrž

Angleško sredozemsko brodomorje, ki je bilo poklicano iz Carigrada nazaj v Sredozemsko morje, pluje z vso brzino mimo grških otokov proti jugu. Štiri angleške križarke v Carigradu pa so prejele nalog, da krenejo v Constanco.

Carigrad, 22. sept. br. Angleško sredozemsko vojno brodomorje, ki se je te dni mudilo na obisku v Carigradu in se je včeraj že odpravljalo v Varso, je prejelo iz Londona nenadni nalog, da mora nemudoma nazaj na Sredozemsko morje. Že v dopoldanskih urah so angleške vojne ladje zapustile carigradsko luko in se z veliko brzino usmerile preko Marmarskega morja proti Dardanelom.

krat za vselej porušil Babilon neresnice in sile. Kolo zgodovine se ne more ustaviti, a vse človeštvo ne bo podivjalo, niti ne izgubilo zdrave pameti. Ta bitka bo dobojevana morda kmalu, morda pa šele čez nekaj časa. Toda naš položaj je in bo vedno ostal jasen in trden.

»Česke Slovo« opozarja na to, da so do sledi mirovne pogodbe rušili drugi; če pa prevzamemo njihovo vlogo, sami tvorci teh pogodb, tedaj izpodkopavajo temelji svoje lastne moči, svojega lastnega položaja. Češkoslovaški narod se dobro zaveda vseh posledic sklepov, ki jih je morala njegova vlada storiti. Toda če še veljajo na svetu zakoni časti, pravice in poštenja, verujemo, da nismo osamljeni, če pa ne veljajo, bomo videli kakšne bodo posledice tega tako za nas kakor za ves svet.

Za obrambo Prage

Praga, 22. septembra. AA. (Havas) Vojaške oblasti so izdale potrebne ukrepe za obrambo prestolnice pred zračnimi napadi. Po ulicah so nabili lepaki, ki obsegajo navodila prebivalstvu, kako naj se v slučaju potrebe najhitreje reši. Predsednik praške občine je poslal proglas vsem, ki so oproščeni vojaške dolžnosti, da naj se prijavijo v službo letalske obrambe. Rdeči križ zbira ljudi, ki bodo prostovoljno dajali kri za transfuzijo. Prostovoljcev je toliko, da so jih morali poslati v mestne bolnišnice, da bi tudi one pomagale Rdečemu križu pri analizi krvi.

Nočni stiki med Parizom in Anglijo

Pariz, 22. sept. br. Zunanje ministrstvo je bilo vso noč neprerušano v telefonskih stikih s Foreign Officeom v Londonu. Razgovori so se nanašali v prvi vrsti na poljsko ultimativno noto, na madžarske zahteve in na nove pogoje, ki jih bo Hitler danes očitno stavil za ureditev srednjeevropskega vprašanja. Francoski listi danes vsi vprek opozarjajo na vedno večje zahteve Berlina, Budimpešte in Varšave. V »Populaire« ugotavlja Blum, da je bila češkoslovaška postavljena pred nedopustno izvrženo dejanje, ki se bo utegnulo še strážno maščevati nad vso Evropo.

Rekonstrukcija madžarske vlade

Budimpešta, 22. sept. br. Madžarska vlada je bila preteklo noč nenadno rekonstruirana. Regent Horthy je sprejel ostavko dosedanjega trgovskega ministra in imenoval za njegovega naslednika Antona Kunderja.

Dr. Kamil Krofta

Češkoslovaški zunanji minister, ki je včeraj popoldne izročil poslanikom Anglije in Francije usodno noto o češkosl. pristanku

Sestanek v Godesbergu ob 16.

Berlin, 22. sept. AA. Angleški predsednik vlade prispe danes ob 12.30 na letališče v Kölnu, odkoder se bo z avtomobilom odpeljal v Petershof blizu Godesberga. Chamberlain bo obdoval v Petershofu. Ob 15.45 se bo Chamberlain čez Ren odpeljal v hotel »Rhein-Dresden« v Godesbergu, kjer se bo ob 16. uri sestel s Hitlerjem. V istem hotelu ga bodo sprejeli poleg Hitlerja, Ribbentrop, Gobbels in načelnik tiskovnega urada Dietrich.

Nemška zagotovila jugovzhodni Evropi

Berlin, 22. sept. AA. Agencija Havas je objavila daljše poročilo iz Bukarešte o razpoloženju rumunskih političnih krogov glede na včerajšnje dogodke v Pragi. Med drugim pravi:

Omajana češkoslovaška suverenost bo lahko imela najhujše posledice za jugovzhodno Evropo. Po Češkoslovaški grozi Rumuniji največja nevarnost. Nemčija ni nikdar odnehalo stremeti za tem, da bi prišla do rumunskega petroleja in rumunskega žita. Tudi Poljska in Jugoslavija sta sedaj na vrsti za razvoj germanške ekspanzije.

Berlinski politični krogi naglašajo v zvezi s to vestjo, da narodnosocialistična Nemčija nikdar ni prikrivala svojega mnenja o razmerah v Češkoslovaški in kakšni so odnosi s praško vlado. Narodno-socialistična Nemčija pa prav tako ni prikrivala prijateljstva, ki preveča njene odnose do drugih držav na evropskem vzhodu in jugovzhodu.

Tudi Rusija odrekla pomoč

Praga, 22. sept. e. Še včeraj zjutraj je kazalo, kakor da se je češkoslovaška odločila za obupno vojno in da ima za seboj tudi Sovjetsko Rusijo. Toda hitro se je izvedelo, da je bil ruski poslanik Aleksandrovski ponudi sprejet pri predsedniku Benešu in da je na vprašanje, ali bo šla Rusija neizogibno in brezpogojno Češkoslovaški na pomoč, odgovoril, da goji Rusija velike simpatije do Češkoslovaške, da pa se bo ravnala po klavzulah zavezniške pogodbe in pomagala le v primeru, da tudi Francija podpre Češkoslovaško.

Jugoslavija izvoljena v svet Društva narodov

Zeneva, 22. sept. e. Včeraj so se vršile volitve za tri izpraznjena mesta v Društvu narodov, ker so izpadle Rumunija, ki je bila predstavnica Male antante, Poljska in Kolumbija. Na včerajšnjih volitvah je bila izvoljena v Društvo narodov Jugoslavija z 39 od 43 glasov, Grška in Dominika pa namesto Poljske in Kolumbije z 38 glasovi.

Silen vihar v Ameriki

Newyork, 22. sept. Na vzhodni obali USA je preteklo noč divjal strašen orkan. Po prvih vestih je vihar zahteval 37 človeških žrtv, materialna škoda gre v milijone. Železniški promet je prekinjen. Pretrgane so tudi vse telefonske in brzojavne zveze.

Borzna poročila.

Carib, 22. sept. Beograd 10.—, Pariz 11.05, London 21.285, New York 440.75, Bruselj 74.35, Milan 23.225, Amsterdam 238.575, Berlin 176.40, Praga 15.175, Varšava 53.00, Bukarešta 3.25.

Poljska nota

Poljska odpovedala pogodbo s Češkoslovaško — Koncentracija poljske vojske na čsl. meji

Varšava, 22. sept. e. Poljska vlada je pooblastila svojega poslanika, da izroči češkoslovaški vladi noto, v kateri poudarja, da poljska vlada odpoveduje pogodbo iz leta 1925 med Češkoslovaško in Poljsko in da pričakuje od prške vlade, da bo regulirala vprašanje poljske manjšine na isti način, kakor je regulirano vprašanje sudetskih Nemcev. Nota je bila izročena tudi že v Parizu in Londonu.

Kakor se doznava iz zanesljivega vira, se je v zvezi s situacijo, ki je nastala med Poljsko in Češkoslovaško, predsednik republike popoldne sestel z zunanjim ministrom

Beckom. Sodijo, da je sestanek v zvezi z noto, ki je bila poslana zapadnim velesilam in Češkoslovaški.

Več starejših letnikov je bilo zadržanih pod orožjem, prav tako so pa ostali pod orožjem vsi rezervisti, ki so te dni sodelovali na manevrih. V zapadnih krajih Poljske je na železnica ustavljen vsa tovorni promet, da se omogoči hitrejši transport vojske na češkoslovaško mejo. Z odpovedjo pogodbe iz leta 1925 je ustvarjena nova težka situacija v mednarodnih odnosih, ker Poljska ne priznava več obstoječe češkoslovaško-poljske meje.

Razburjenje v Angliji

Boje se novih zahtev in novih zapletov — Proglas delavske stranke — Naknadno občudovanje Češkoslovakov

LONDON, 22. sept. v. Londonska politična javnost si pod poraznim vtisom razpleta situacijo v srednji Evropi od današnjega sestanka v Godesbergu ne obeta razčiščenja položaja, niti zagotovitve evropskega mira. Sodeč po vestih iz Nemčije se Hitler ne namerava zadovoljiti z izvedbo londonskega načrta, nego bo zahteval popolno preusmeritev režima na češkoslovaškem in totalno ureditev razmerja med narodnostmi.

Agencija Reuter ugotavlja danes, da je treba naravnost občudovati postopanje češkoslovaške vojske, ki kljub obupnemu položaju ni reagirala na izzivanja v obmejnih krajih. Češkoslovaške čete, ki so tam razpostavljene po več milij od meje, z neverjetnim mirom in prezirno mirno do, pušajo, da henleinovski četniki vdorajo na češkoslovaško ozemlje in ga pustijo.

Medtem so delavske organizacije po vsej Angliji pričele organizirati ogromna protestna zborovanja proti vladi. Delavska stranka je izdala proglas, v katerem ugotavlja, da danes v Evropi ni več varna nobena meja. Angliji je zaradi tega potrebna močna vlada, ki bo znala v resnici ščititi interese angleškega naroda, načela demokracije in mir po vsi svet.

Churchill o kapitulaciji demokratičnih sil

London, 22. sept. AA. (Reuter). Winston Churchill se je snoti vrnil z letalom iz Pariza in izjavil dopisniku Reuterja:

Poraz Češkoslovaške pod angleškim in francoskim pritiskom pomeni popolno kapitulacijo zapadnih demokracij pred narodno-socialističnimi zahtevami. Sprejem Hitlerjevih pogojev pomeni, da je Evropa klonila pod pritiskom narodnega socializma. Nemčija bo najbrž ta položaj v celoti izkoristila. Nevarnost ne grozi samo Češkoslovaški, ampak svobodi in demokraciji vsega sveta. Usodno je mnenje, da si bomo

varnost lahko odkupili na ta način, da bomo malo državo vrgli volkovom z zobe. To je usodna zmot. Če hočemo ohraniti mir na trajnem temelju, tedaj se lahko to zgodi samo tedaj, če zberemo okoli sebe vse države, ki so po prepričanju in svojih življenjskih koristih proti narodnemu socializmu. To se mora zgoditi v duhu borbe proti nacionalno socialistični premoči.

Protest angleških liberalov

London, 22. sept. AA. Reuter. Na seji vodstva liberalne stranke je bila sprejeta resolucija, ki obsoja postopanje vlade v sedanjem mednarodnem položaju, ne da bi bila zato sklicala parlamenta. Resolucija ugotavlja, da je vlada doživela še en poraz in da so sedanji dogodki v nasprotju s tem, kar je vlada napovedala pred dvema tednoma, ko je še bilo mogoče ohraniti časten mir.

Vznemirljivo pričakovanje poročil iz Godesberga

LONDON, 22. sept. e. Za presojo situacije je najbolj merodajno, da tudi po odgovoru iz Prage izgledi za izvedbo francosko-angleškega načrta niso posebno povoljni. Brzopojni pristank češkoslovaške vlade na angleško-francoski načrt je posledica pritiska, ki je bil včeraj napravljen v Pragi. Češkoslovaški ni bilo dovoljeno, da bi izbirala. Toda naj se misli kakorkoli o skupnem koraku Francije in Anglije, ki je bil napravljen v Pragi, prevladuje v Londonu v uradnih krogih mišljenje, da je položaj res tak, da samo neizogibno in takojšen pristank Prage lahko prepreči katastrofo. Pri tem pa se nekateri boje, da ta pristank ne bo več zadosten za ohranitev mira.

To so perspektive, ki se postavljajo za sestanek med Chamberlainom in Hitlerjem. Da ti izgledi niso baš rožnati, kažejo tudi okoliščine, da so včerajšnji dopisniški konferenci očigledno vlada prisostvo-

